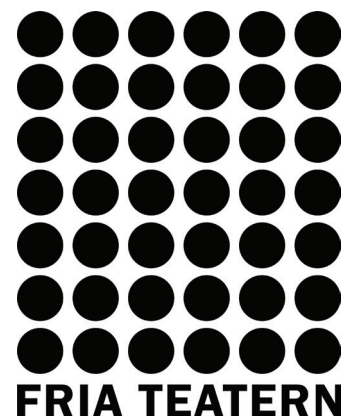

LÄRARHANDLEDNING

SVÅRAST ÄR DET ~~MED~~
MED DOM VÄRDELÖSA

INLEDNING

Hej!

Vi på Fria Teatern är mycket glada att över att vi får spela *Svårast är det med dom värdelösa* för dig och din elevgrupp. Föreställningen är ca timme lång med ett kort uppföljande samtal efteråt med skådespelarna.

Utgångspunkten i pjäsen är människovärde och funktionshinder.

Hedvig är rullstolsburen och har en CP-skada. På sin 24-årsdag blir hon plötsligt dumpad av sin mamma. Hedvig vägrar acceptera rullstolen som ett hinder och hon kräver sin rätt. *“Jag är Hedvig. Jag är ingen vis-sen blomma!”*. Hon tar kamp mot myndigheter och byråkratiska läkare samtidigt som hon söker en bundsförvant i Måns. Måns är hennes personliga assistent, som hon ställer inför svåra och näst intill omöjliga val...

Pjäsen är en rolig och rörande föreställning om rättfärdigandet av människovärdet. Utfirån det kan du även diskutera funktionshinder och diskriminering med eleverna. Vi har satt ihop denna pedagogiska handledning som en inspiration. I slutet av detta dokument hittar du tips på fördjupningar.

Vill du använda bilder från föreställningen finns högupplösta bilder att ladda ner på vår hemsida. Klicka på press så hittar du dem!

Om du har frågor till oss, vänd dig till:

Emilia Erixon

Producent

08 727 68 02

emilia@friateatern.se

www.friateatern.se

FÖRSLAG PÅ DISKUSSIONFRÅGOR:

Pjäsen:

- Vad har Hedvig och Måns gemensamt, på vilket sätt liknar dom varandra?
- Vilka är de två karaktärerna som läser breven från Hedvig?
- Vilken är din favoritkaraktär? Varför?
- Hur förändras Måns och Hedvigs relation?
- Vad betyder titeln "Svårast är det med dom värdelösa"? Vilka är "dom värdelösa"?
- I slutet av pjäsen säger Måns: "Man kan inte kräva att bli älskad av alla men man kan kräva av sig själv att visa lite kärlek". Vad menar han? Håller du med, varför/varför inte?
- Vilka skulle de mänskliga skyldigheterna kunna vara? Hur hänger de mänskliga rättigheterna och de mänskliga skyldigheterna ihop? Vad har de för samband?
- "Jag blir skräckslagen av tanken på att vi är jämlikar, hon och jag" Varför blir Måns rädd av den tanken? Kan du förstå honom?
- Vad berättar bilderna som projicerades i början och slutet av föreställningen? Hur hänger de berättelserna ihop med berättelsen om Hedvig?

Funktionsnedsättningar:

- Vad är en funktionsnedsättning?
- Vad är skillnaden mellan orden funktionsnedsättning och funktionshinder?
- Är det tabu med funktionsnedsättningar? Varför i så fall?
- Om du hade en av följande tre funktionsnedsättningar: blind, döv eller stum, vad skulle du då föredra och varför?
- Vad är skillnaden mellan att födas med en funktionsnedsättning eller att få en senare i livet? Kan du se fördelar eller nackdelar med de olika scenarierna?
- Vad innebär det att ha en kropp som inte är funktionsnedsatt?
- Kan man må bra även om man inte är vad samhället kallar frisk?
- Hur tror du att det var att ha ett funktionshinder för 50 år sedan? För 150 år sedan?

Likabehandling:

- Vad finns för olika grunder enligt lag för diskriminering?
- Har du någon gång varit utsatt för diskriminering? Isåfall vad hände?
- Vad kan man göra om man blivit utsatt för diskriminering?
- Hur tycker du att samhället ska behandla/ta hand om människor som befinner sig utanför det som anses som normen.

OM FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR

- I diskrimineringslagen står att diskriminering som har samband med funktionshinder är förbjuden. Med det menas enligt lagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en människas funktionsförmåga. De kan bero på skador eller sjukdomar, som fanns vid födseln, har uppstått senare eller förväntas uppstå.
- Funktionsnedsättningar som till exempel allergier, dyslexi, hörsel och synskador med mera kan märkas mer eller mindre i olika situationer. Andra typer av funktionsnedsättningar kan förväntas bli ett hinder i samhället i framtiden som till exempel HIV, cancer eller Multipel Skleros (MS).
- **Källa: <http://www.do.se>**

UR LÄROPLANEN

- Skyldigheten att anmäla diskriminering eller kränkningar har skärpts i nya skollagen. Skolverkets nya allmänna råd handlar bland annat om att rutiner bör upprättas för vad som ska göras och vem som ansvarar för insatserna.
- Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder eller för annan kränkande behandling.
- **Källa: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2798>**

DEFINITION

Med funktionsnedsättning menas en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Funktionshinder är de begränsningar som en funktionsnedsättning kan innebära för en person i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte något som en person har utan det är miljön som är funktionshinder.

Källa: Socialstyrelsens terminologiråd

LAGEN

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- **kön**
- **könsöverskridande identitet eller uttryck**
- **etnisk tillhörighet**
- **religion eller annan trosuppfattning**
- **funktionshinder**
- **sexuell läggning**
- **ålder**

Källa: Regeringskansliets faktaruta

VIDARE LÄSNING/TITTNING

Litteratur:

Grabben i kuvösen bredvid och Ha ett cp-bra liv, Jonas Helgesson - Libris Förlag.

Grabben i kuvösen bredvid är en uppmärksam och inspirerande biografi om att vinna mot sina svårigheter och se utmaningen och möjligheterna i varenda orealistisk dröm. I uppföljaren Ha ett cp-bra liv diskuteras frågor som vad ett bra liv är, och om man kan ha ett sådant även om man är allvarligt CP-skadad.

Serietidningen RESPEKT

Serietidningen berättar enkelt och tydligt om de två lagar som förbjuder diskriminering och kränkningar i skolan. RESPEKT vänder sig till elever i årskurs 6-9 och är ett stöd i samtal om vad likabehandling, diskriminering, elevers rättigheter och värdegrund betyder.

Finns att beställa från <http://www.do.se> eller genom att kontakta Veddesta Distribution AB

Handledningsmaterial:

Förebygga diskriminering och kränkande behandling i skolan

Ett handledningsmaterial för att främja likabehandling i skolan.

Handledningen är framställd av DO, Barn- och elevombudet (BEO) och Skolinspektionen. Riktas sig främst till skolpersonal som arbetar med likabehandlingsfrågor.

Finns att beställa från <http://www.do.se>

Lås upp

Lås Upp vänder sig i första hand till pedagoger och vuxna som arbetar med ungdomar i högstadie- och gymnasieålder. Materialet öppnar upp för samtal kring genus, sexualitet, och heder utifrån ett normkritiskt förhållningssätt med de mänskliga rättigheterna i fokus. Syftet är att bearbeta attityder och vidga perspektiven genom att ifrågasätta begränsande normer och visa på strategier som kan ge ökat handlingsutrymme.

<http://www.lasupp.nu/fordjupningsmaterial/normkritisk-pedagogik/>

Länkar:

STIL

STIL är en ideell förening av personer med funktionsnedsättning och står för: Independent Living eller ett jämlikt medborgarskap. STIL jobbar för självbestämmande, frihet och lika möjligheter oavsett funktionsförmåga. Personlig assistans är en mänsklig rättighet och ett verktyg för att leva det liv du vill.

<http://www.stil.se/>

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för delaktighet arbetar för att alla, oavsett funktionsförmåga, ska kunna vara delaktiga i samhället.

www.mfd.se

